

LETNÍ SVATOJANSKÁ IMAGINACE

Rudolf Steiner

Výtah z přednášky Rudolfa Steinera.

Pro svatojánskou dobu před námi stojí stojí v duchovně-imaginačním prostoru jeden základní motiv. Je jím mimořádně vážná tvář, která jakoby se zvedala v teplém svitu z povšechné svítící letní inteligence, prozařující k nám z kosmu. Máme dojem, že si tato postava z oné svítící inteligence tvoří svou světelnou tělesnost. Aby si tato postava za vrcholného léta mohla svoji světelnou tělesnost vytvořit, musí vystoupit vzhůru ze země elementární duchové. Vystupují a nahoře se vetkávají do svítící inteligence, která je do sebe přijímá. A z toho, co se tu zaleskne, zazáří světlem v oné zářící inteligenci, se vytváří a zviditelňuje tato postava, kterou již kdysi lidé tušili starou instinktivní silou jasného zření, a kterou můžeme označit tímž jménem, jak ji jmenovali tehdy. Můžeme tedy říci: v letní době se zjevuje svítící inteligence Urielova.

V tom, co tu k nám v létě přichází, je přísná vážnost. Tento představitel kosmických sil jakoby shledával svoji tělesnost ve světelném proudění. To, co můžeme dále pozorovat, jsou jakoby ve světle vykonané činy Urielovy. Ten ve svém myšlení chová myšlení světů. Jeho vlastní inteligence je v podstatě složena ze vzájemného prolínání sil oběžnic naší planetární soustavy, podepřených působením stálic ve znameních zvěrokruhu. Takže máme bezprostředně pocit, že činy tohoto vtělujícího se světového rozumu, této vtělené kosmické inteligence, jsou činy tkané se světla.

V podstatě tu jde o setkávání toho, co se imaginuje jako nebeské sluneční zlato a stříbro pozemských ctností. Soustředěnou světovou inteligenci Urielovou jsou síly, imaginující se jako stříbro, přitahovány vzhůru a ve vnitřním světle této inteligence se projevují (hledíme-li ze země) jako rozprostírající se sluneční světlo, které se zhušťuje ve zlatistou zář. Tu máme pocit: to stříbřité, co proudí zdola nahoru, je přijímáno tím, co žije prozářeno nahoře sluncem. Pozemské stříbro je nahoře kosmickou alchymií přeměňováno v kosmické zlato, které tady nahoře proudí a žije.

Tím se již uprostřed léta tká roucho archanděla Michaela.

Odkud má toto odění, jež zasvitne slunečním zlatem, aby se opět vnitřně zalesklo jako ve stříbrokvoucím záření linoucím se ve zlatých záhybech? Z čeho má Michael toto zlatisto stříbrolesklé roucho? To se nahoře utváří ze stříbra zářícího vzhůru, a ze zlata, valícího se proudem přes zářící stříbro, ze zlata, ve které se silou působení slunce přeměňuje to stříbrolesklé, jež vyzařuje ze země.

Blížíme-li se k podzimu, vidíme, jak se stříbro, jež země vydala do kosmu, poznenáhlu vrací zpět jako zlato. A v této síle stříbra proměněného ve zlato

spočívá to, co se potom v zemi odehrává v zimě. Sluneční zlato, vytvářející se ve výši za vlády Urielovy za vrcholného léta, se stahuje do hlubin země a protkává a duchovně proniká svými vlnami hlubiny země a oživuje v nich to, co si tam hledá život v době hluboké zimy pro příští rok.

Když počátkem léta přecházíme do období rašícího, pučícího života, nemůžeme v souvislosti se zemí vůbec mluvit o hmotě protkávané duchem jako v zimě, ale o duchu protkávaném hmotou, o duchu protkávaném stříbrem a zlatem. To vše si však nesmíme představovat s naturální těžkopádností, ale působení zlata a stříbra si musíme představit ve zředění přesahujícím veškeré lidské pomýšlení. A dosáhneme-li toho poněkud, tu se nám to vše jeví jen jako pozadí, jakoby to vše byly kosmické svítící skutky, kosmické světelné činy. To nám dává zřetelný dojem o Urielově postavě. I o jeho pohledu nabudeme zřetelného dojmu. Zmocní se nás nejhlubší touha porozumět tomuto podivně dolů obrácenému Urielovu pohledu. A máme dojem, že jsme nutkáni, abychom se ohlédli, co tento pohled znamená.

Co znamená, nás napadá teprve tehdy, když se člověk sám naučí duchově nahlížet ještě hlouběji do modří stříbrolesklých hlubin letní země. Tu se kolem těchto stříbrolesklých křišťálových paprsků proplétají skoro rušivě útvary, které se chvíli rozplývají a hned zase do sebe choulí, útvary, jež se hned svinují, hned zase roztékají.

Ač je to pohled pro každého člověka jiný, jsou to lidské chyby, jež se ve svém kontrastu liší od pravidelných a v sobě důsledných útvarů přírodních krystalů, jež jsou tam dole.

A Urielův vážný pohled je upřen právě na tento kontrast. Onen pohled zde v době vrcholného léta proniká tím, co je v lidském pokolení ještě nedokonalého - oproti těm pravidelně vystavěným krystalovým útvarům.

Tady nabýváme z vážného Urielova pohledu dojmu, že se právě zde příroda protkává s morálností. Světový morální řád tu nespočívá jen v nás samotných jako abstraktní podněty. Zatímco se jindy díváme na bytí v přírodě a neptáme se, zda žije morálnost v růstu rostlin či v krystalizaci, nyní vidíme, jak se za vrcholného léta samotnou zákonitostí přírody protkávají lidské chyby s pravidelnou, v sobě důslednou, v sobě ustálenou přírodní krystalizací. Naopak vše, co je lidská ctnost, co je lidskou zdatností, vystupuje stříbrolesklými liniemi vzhůru a jeví se jako Urielova zahalující oblaka a vstupuje do oné zářící inteligence jako lidská ctnost takřka proměněná v umělecká díla v plastičnosti mraků.

Tak můžeme hlubinami země nejen hledět na vážné, zpřísněné oko Urielovy tváře, ale pozorovat také něco, co tu jako paže podobné křídlům, anebo jako pažím podobné perutě stojí ve vážném napomínání. Takto působí právě gesto Urielovo, jež do lidských pokolení uvádí to, co lze nazvat svědomím dějin. Zde se v době vrcholného léta zjevuje svědomí dějin, které je právě v přítomné době vyvinuto velice chabě. To se tu jeví v napomínavém gestu Urielově. Ač jsou tyto věci zcela skutečné, musíme si to vše představit jako imaginaci. Nelze o tom mluvit tak, jak hovoří fyzik o kladném a záporném

či o energetickém potenciálu atd. Je třeba tu hovořit v takových obrazech, které žijí. Ale co je v těchto živoucích obrazech vyjádřeno, to je skutečnost!

A když jsme tu nabyli dojmu o tom, jak člověk svou morálností souvisí s tím, co je dole jako krystaly, a co se nahoře skví v kráse jako lidská ctnost, když jsme tuto spojitost člověka převzali do svého vnitřního prožívání, tu nám vzchází vlastní svatojánská imaginace. Přichází nám vstříc to, čím tato svatojánská imaginace je, tak jako je tu michaelská imaginace, vánoční imaginace a velikonoční imaginace.

A potom se objeví duchovnímu pohledu v souhrnu tento obraz: nahoře holubice, jakoby osvětlena silou Urielova zraku bíle.

To, co je dole jako stříbrolesklá modř v hlubinách země spojeno s lidskými nedostatky a chybami, to se shrnuje a ustaluje v obrazu Matky Země modře. Můžeme ji nazvat třeba Deméter nebo Marií. Zaměříme-li tedy pohled dolů, nemůžeme vlastně jinak než v imaginaci shrnout tato veškerá tajemství hlubin do té bytosti, která je hmotnou Pramátí všeho bytí.

Naproti tomu v tom, co se nahoře soustřeďuje v postavě, jež jakoby odplývala, cítíme všechno to, co je kolem nás duchovním Otcem všeho bytí.

A nyní vidíme výsledek spolupůsobení Ducha-Otce s Matkou hmotné podstaty. To v sobě nejkrásněji nese souzvuk zemského působení stříbrem, s nebeským působením ve zlatě: vidíme Syna mezi Otcem a Matkou. Vystoupí nám tu tedy v imaginaci Trojice, jež je vlastní imaginací svatojánskou. Pozadím je jednající, dívající se, napomínající Uriel.

To, co vlastně představuje Trojici, by nemělo být před duši stavěno jednoduše jako dogma. Tím vzniká dojem, že takový pojem Trojice je odloučen od dění a života kosmu. Tak tomu není. Trojice se projevuje ve vrcholném létě v kosmickém působení, z kosmického života a dění. Vystupuje vnitřně přesvědčivou silou, když jsme pronikli do mystérií Urielových.

Tím je dáno, že když se člověk dívá vzhůru, uvidí zlato jež tká světy a ze zlata skvoucího světlem by pronikala červenavě teplým svitem postava Urielova. To vše nikoliv v pevné postavě, ale v trvalé pulzaci jako život sám, i Urielův pohled obrácený k zemi s výše popsáním gestem.

A s tímto motivem, který je ve výšinách, se cítí člověk jedním směrem spojen, spojen se zářící inteligencí kosmu.

Na druhé straně, směrem dolů, se cítí člověk spojen s tím, co chce přejít v pevný útvar a je ponořeno v modravé temno, z něhož vychází stříbrné záření. Tam dole cítí to, co je hmotným základem činného života duchovního bytí. Výšiny jsou mystérii, hlubiny jsou mystérii. A člověk se sám sobě stává mystériem v mystériích kosmu. Člověk až do svých kostí cítí sílu, která utváří krystaly. Ale cítí také jak tato krystalizující síla, jež mu proniká až do kostí, je tam nahoře ve světovém spojení se silou světla žijící ve výšinách. Člověk cítí,

jak vše, co se v lidstvu odehrává morálního, odehrává se v těchto mystériích výšin i hlubin a žije a působí ve spojení s nimi.

Pak se člověk již necítí odloučen od světa. Cítí se sám postaven ve světě, cítí se směrem vzhůru vázán k zářící inteligenci, ve které v nitru světů prožívá svoje vlastní nejlepší myšlenky. Směrem dolů se cítí svázán až do kostí se světovou silou krystalizace. A to oboje je opět vzájemně spojeno. Cítí svou smrt upoutánu na duchovní život Všehomíra a duchovní život Všehomíra cítí ve své touze. Cítí život, jenž se snaží ve smrti země probudit síly krystalů a stvořit stříbrolesklé žití.

To vše by muselo zaznít také v tónech, jež by na svých perutích nesly tyto motivy, jež člověk prožívá. Tyto motivy tu skutečně jsou, není třeba je vynalézat. Můžeme je vyčíst ze skutků Urielových. V tomto motivu se v inspiraci přetváří to, co je imaginací. A člověk se sám prožívá jako vtělená inspirace, jako bytost vytvořená z inspirace ve středu těchto mystérií výšin a hlubin, v mystériích vzájemného spojení, k nimž poukazuje Duch-Otec, v mystériích, na něž dolů ukazuje duchovní Matka, v mystériích, jejichž spojení vzniká tím, že přímo před duší stojí Kristus utkaný ze vzájemného působení Ducha-Otce a Praměti Země, jako Duch nesoucí světy.